
Notiser

MEDISINSK NYTT

Downs syndrom og nevralrørsdefekter

En familieanamnese med enten nevralrørsdefekt eller Downs syndrom er ikke forbundet med økt risiko for den andre tilstanden (BMJ 2004; 328: 84–7). For å påvise en eventuell sammenheng mellom nevralrørsdefekt, hydrocephalus og Downs syndrom, har et forskerteam i Brasil analysert kliniske data for over 1,5 millioner barn født i Sør-Amerika i perioden 1982 – 2000.

Antall forventede og observerte tilfeller av de tre misdannelsene var sammenliknbare, uavhengig av familienes sykehistorie. En assosiasjon mellom tilstandene har tidligere vært postulert av andre forskere, men kunne ikke bekreftes i denne studien.

Alkohol og for tidlig fødsel

Data fra det danske fødselsregisteret viser en klar sammenheng mellom alkoholinntak og for tidlig fødsel (Am J Epidemiol 2004; 159: 155 – 61). Kvinner som drakk mellom fire og sju alkoholenheter i uken hadde 50 % økt risiko for å føde før 32. svangerskapsuke i forhold til kvinner som var helt avholdende. For dem som drakk mer var risikoen hele tre ganger så høy.

Det var ingen forskjell på ulike typer alkohol, og risikoen var uendret dersom forfatterne justerte for andre livsstilsfaktorer. Sannsynligvis er det alkoholen i seg selv som øker nivået av prostaglandiner og dermed sannsynligheten for preterm fødsel.

Protein kan varsle spontanabort

Immunoproteinet MIC1 kan muligens benyttes som risikomarkør for spontanabort (Lancet 2004; 363: 129–30). Rundt halvparten av alle befruktede egg aborteres, og ofte før svangerskapet er bekreftet. Anslagsvis 10–15 % av alle kjente svangerskap ender med spontanabort uten at legene har mulighet til å forutsi hvilke det gjelder.

En australsk studie viser at konsentrasjonen av det svangerskapsrelaterte MIC1proteinet faller med opptil 70 % så tidlig som tre uker før spontanabort, altså før hCG-nivået går ned. Forskerne har sammenliknet blodprøver fra 200 kvinner med ukompliserte svangerskap i gestasjonsuke 6–13 med blodprøver fra 100 kvinner som spontanaborterte etter like lang tid.

Analysene avdekket at det hadde vært et sikkert fall i MIC1-nivået hos dem som aborterte. Forskerne antyder at MIC1-nivået kan indikere risikoen for spontanabort, men proteinets funksjon er ikke fullstendig kjent.

Enkel undersøkelse av bruddrisiko

En ultralydundersøkelse kan gi betydningsfull informasjon om bruddrisiko (Lancet 2004; 363: 197 – 202). Det viser en britisk studie med mer enn 15 000 deltakere. Disse fikk målt hælbeinet ved hjelp av kvantitativ ultralyd (QUS), en teknikk som måler lydens hastighet gjennom beinvev og absorpsjonsgraden. QUS er enklere og billigere enn tradisjonell dobbel røntgenabsorpsjonsmetri (DEXA). Også tidligere studier har vist at QUS kan forutsi bruddrisiko, men dette er den første som også omfatter menn.

Menn hadde lavere bruddrisiko enn kvinner, og dette kunne alene forklares ved at de også hadde høyere verdier målt ved QUS. Forfatterne anslår at hvis man innførte enkle tiltak som økte beinmålene med 0,5 standardavvik hos gruppen i den laveste 10-percentilen, ville dette teoretisk redusere bruddforekomsten i hele befolkningen med omkring en firedel.

Sedate barn

Forekomsten av overvekt blant barn har økt kraftig i Storbritannia. Man har trodd at dette skyldes redusert fysisk aktivitet, men en skotsk gruppe er de første som har målt aktiviteten hos et representativt utvalg små barn etter standardiserte metoder (Lancet 2004; 363: 211 – 2).

Resultatene viser at barn i treårsalderen gjennomsnittlig er moderat eller svært aktive bare halvannen time daglig. 80 % av tiden var barna i ro. Forfatterne påpeker et akutt behov for tiltak som øker den fysiske aktiviteten blant småbarn.

Proteinspleising

Ett gen kan gi opphav til flere proteiner gjennom alternativ mRNA-spleising. Fra Bethesda, USA, rapporteres nå at spleising også foregår på proteinnivå (Nature 2004; 427: 252 – 6).

Alle proteiner vises frem for immunforsvaret i MHC-molekyler på overflaten av cellene. T-celler vandrer kontinuerlig rundt og inspiserer MHC/protein-kompleksene og starter en immunrespons når det er hensiktsmessig. I den aktuelle studien ble presentasjonen av fibroblastderivert vekstfaktor-5-peptider i HLA-A*03 studert. Et peptid bestående av første og siste del av proteinet ble identifisert, og analyser viste at sammenkobling av de to delene hadde skjedd på proteinnivå.

Hvilke enzymer og reaksjonsveier som er involvert i proteinspleising er foreløpig ukjent, men oppdagelsen kan få store konsekvenser for forståelsen av immunitet og proteinforskning.

Magnesiummangel knyttet til diabetes?

Lavt diettinntak av magnesium kan være knyttet til økt risiko for type 2-diabetes (Diabetes Care 2004; 27: 134–40). Magnesium er en kofaktor for en rekke enzymer i glukosemetabolismen, og hypomagnesemi er observert hos personer med type 2-diabetes. Flere studier har dessuten antydnet at magnesiumtilskudd har en gunstig effekt på insulinvirkningen og på glukosemetabolismen.

Amerikanske forskere har studert effekten av magnesiuminntak på type 2-diabetes over tid hos helsepersonell. Ca. 85 000 kvinner og 43 000 menn ble fulgt opp med spørreundersøkelser over en periode på henholdsvis 18 og 12 år. Forekomst av og risikofaktorer for sykdommen ble registrert. Over 4 000 kvinner og 1 300 menn utviklet diabetes.

For både kvinner og menn var det en signifikant invers relasjon mellom magnesiuminntak og diabetesforekomst, relativ risiko var henholdsvis 0,55 (95 % KI 0,50–0,61) og 0,56 (95 % KI 0,47–0,67). Sammenhengen stod seg også etter korreksjon for bl.a. kroppsmasseindeks, familieanamnese, fysisk aktivitet og røyke- og alkoholvaner. Forfatterne argumenterer for en sammenheng mellom magnesiummangel og økt risiko for diabetes.

Tretthet – tegn på infarkt hos kvinner

Økt tretthet, søvnforstyrrelser og åndenød kan være de viktigste tidlige tegn på akutt hjerteinfarkt hos kvinner (Circulation 2003; 108: 2619 – 23). Blant de akutte infarktsymptomene er åndenød, matthet og tretthet de mest

alminnelige, mens brystmerter ikke er til stede hos 43 % av pasientene. Det viser en retrospektiv telefonbasert undersøkelse som ble gjennomført 4 – 6 måneder etter utskrivelse blant ca. 500 amerikanske kvinner med akutt infarkt.

Nesten alle kvinner (95 %) hadde slike symptomer minst en måned før infarkt. De hyppigste var økt tretthet (71 %), søvnforstyrrelse (48 %) og åndenød (42 %). Betydningen av disse prodromsymptomene er usikker, og det trengs prospektive studier for å avklare dette.

Lege – et kvinneyrke?

Kvinner har inntatt mannsdominerte yrker i helsevesenet, mens menn ikke har gjort tilsvarende i kvinnedominerte yrker. I en studie fra New Zealand undersøkte man data fra 1971 og 2001 for aldersgruppen 19 – 44 år (BMJ 2004; 328: 141–2). Det hadde skjedd til dels store forandringer i kjønnsfordeling i yrkene som i 1971 var mannsdominerte. Dette gjaldt bl.a. for gynekologer, der det i 1971 var 90 % menn, mens andelen 30 år senere var 35 %. De kvinnedominerte yrkene i 1971 var fremdeles kvinnedominerte i 2001.

Publisert: 19. februar 2004. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. februar 2026.